

EINDVERSLAG VAN HET COMITÉ P OVER DE AARD EN DE KWALITEIT VAN HET WERK VAN DE POLITIE IN HET STRAFDOSSIER BETREFFENDE DE MOORD OP ANNICK VAN UYTSEL EN OVER DE WIJZE WAAROP MET DE BESCHIKBARE INFORMATIE OVER RONALD JANSSEN WERD OMGEGAAN

- AANBEVELINGEN -

VOORWOORD

De Bijzondere Commissie belast met de parlementaire begeleiding van het Vast Comité van toezicht op de politiediensten heeft op woensdag 22 december 2010 het onderzoek van het verslag van het Comité P “over de aard en de kwaliteit van het werk van de politie in het strafdossier betreffende de moord op Annick VAN UYTSEL en over de wijze waarop met de beschikbare informatie over Ronald JANSSEN werd omgegaan” aangevat.

Wat een eventuele publicatie van het verslag betreft zijn de commissie en het Comité P zeer bekommerd om het goede verloop van de gerechtelijke en tuchtonderzoeken.

Daarom heeft de commissie het Comité P verzocht alsnog, rekening houdende met de huidige stand van de procedures, alleen de aanbevelingen van het verslag publiek te maken .

AANBEVELINGEN

De algemene aanbevelingen hierna volgen uit de door het Comité P gedane vaststellingen in het onderzoek ‘over de aard en de kwaliteit van het werk van de politie in het strafdossier betreffende de moord op Annick VAN UYTSEL en over de wijze waarop met de beschikbare informatie over Ronald JANSSEN werd omgegaan’. Ze reiken evenwel verder dan dat en bestrijken een groot deel van de rechercheactiviteiten in het algemeen. Op die manier zijn ze niet enkel dienstig voor één enkel onderzoek maar ook voor toekomstige ‘moordonderzoeken’ en voor onderzoeken naar andere ernstige misdrijven.

1. Verbeteren van de afstapping ter plaatse

Initiatieven om de kwaliteit van de afstapping ter plaatse te bevorderen werden reeds eerder genomen door de federale gerechtelijke politie¹. Gebleken is evenwel dat, wat de kwaliteit van de afstapping betreft, er nog werk aan de winkel is. Blijkbaar is dit niet een eenmalige vaststelling eigen aan het dossier Annick VAN UYTSEL aangezien ook in het rapport van de

¹ Zo werd in 2003 het project CRIMIS in het leven geroepen, een didactische handleiding (dvd/vhs en samenvattende syllabus) bestemd voor alle personeelsleden van de geïntegreerde politie die als eerste dienst misdrijven op het terrein moeten vaststellen. .

Federale Politieraad 'Evaluatie 10 jaar politiehervorming'² wordt gewezen op het belang van het vrijwaren van de sporen en op de noodzaak het optreden op de plaats van het delict te verbeteren. Ook directeur-generaal P. VAN THIELEN bevestigde dit recentelijk nog op een studiedag³.

Het is dan ook aan te bevelen om niet alleen blijvend aandacht te hebben voor alle aspecten van de afstapping ter plaatse maar om daartoe ook verdere concrete initiatieven te nemen die de kwaliteit ervan moeten verbeteren. Het College van procureurs-generaal zou in deze een belangrijke stuwende rol kunnen spelen (zie verder).

2. Verbeteren van de afhandelingskwaliteit van moordonderzoeken

Wanneer we er de literatuur rond politiewerk op naslaan, dan staat vast dat meer en meer aandacht wordt besteed aan wat 'high volume crime' genoemd wordt, zijnde veel voorkomende feiten met epidemisch karakter en aan georganiseerde criminaliteit, waardoor het onderzoek naar feiten die daartoe niet behoren maar wel complex en moeilijk (kunnen) zijn naar het achterplan verhuist⁴. Het falen van de politie in dit laatste soort zaken was onder meer aanleiding tot een (her)bevestiging van de noodzaak ook dit soort feiten als een prioriteit te beschouwen in landen als Groot-Brittannië⁵ en Nederland. Zo werden in Groot-Brittannië bijvoorbeeld diverse handleidingen uitgebracht zoals de 'Major Incident Room Standard Administration Procedures' (MIRSAP). De 'MIRSAP' is binnen een onderzoek die organisatorische eenheid die instaat voor het onderzoeksmanagement en het informatiemanagement. Tegen dezelfde achtergrond werd in 1998 door de 'Association of Chief Police Officers' (ACPO) de 'Murder Manual' opgesteld waarbij nationale standaarden bepaald worden voor moordonderzoeken⁶.

In Nederland zien we een gelijkaardige beweging. Zo kwam na een evaluatie van het onderzoek van de Schiedammer parkmoord (2000) - waarbij een onschuldige na een groots opgezet strafonderzoek in eerste en tweede aanleg veroordeeld werd voor moord en poging tot moord en waarbij de evaluatie uitwees dat dit het gevolg was van een opeenstapeling van elkaar versterkende onzorgvuldigheden en beoordelingsfouten - het 'Programma Versterking Opsporing en Vervolging' (PVO) tot stand⁷. Het 'PVO' is gericht op het voorkomen van fouten en het verhogen van de kwaliteit van de opsporing. Het verhogen van het vakmanschap inzake het veiligstellen van personen en het omgaan met grote hoeveelheden informatie, het vastleggen van criteria voor de inzet van 'teams grootschalige onderzoeken' alsmede de inrichting en samenstelling van dergelijke teams (met een verplichte certificering voor teamleiders van grootschalige onderzoeken⁸), het vastleggen van onderzoekshandelingen

² <http://www.federale-politieraad.be/cfp-biblio/cfp-pub/advise/cfp-adv-2009-05-29-n.pdf>, 69.

³ Studiedag Centrum voor Politiestudies 9 december 2009, onuitg.

⁴ M. INNES, *Investigating Murder*, Oxford, Oxford University Press, 2003, 23.

⁵ "...because murder is the most serious of violent crimes, its thorough investigation is a fundamental police duty and should be recognised explicitly as a priority": Her Majesty's Inspector of Constabulary, 2000, 116.

⁶ Na de eerste versie in 1998 kwamen er verbeterde versies in 2000 en 2006.

⁷ OPENBAAR MINISTERIE, POLITIE en NFI, *Versterking opsporing en vervolging naar aanleiding van het evaluatierapport van de Schiedammer parkmoord*, 4 november 2005, 3-4; zie R. KOUWENHOVEN en M. VAN BOCHOVE, "Versterking van de opsporing in perspectief", *T.Pol.* 2008, afl. 3, (9) 12.

⁸ Rond de figuur van de teamleider/het hoofd onderzoeksteam - voor onderzoeken naar misdrijven zoals verkrachting door niet-gerelateerden, moord, ontvoering - is ook in Groot-Brittannië onderzoek gedaan, wat toch wel wijst op de belangrijke en centrale rol die deze persoon speelt en impliciet aangeeft dat het beschikken over

en van de gemaakte onderzoekskeuzes en structureel inbedden van ‘reflectie’ (intern door betrokken medewerkers, horizontaal), ‘tegenspraak’ (intern door niet-betrokken medewerkers, verticaal) en ‘review’ (extern) staan hierin, onder meer, centraal. Dus naast inhoud ook aandacht voor processen.

Hoe zit het nu bij ons in België? Vakliteratuur van eigen bodem omtrent het voeren van strafonderzoeken is schaars en beperkt zich in hoofdzaak tot een opsomming van een aantal rechetechneken of tot, meer fundamenteel, een onderzoek naar het rechetemanagement waarbij evenwel ‘moordonderzoeken’ niet aan bod komen⁹.

In de Nationale Veiligheidsplannen 2003-2004 en 2004-2007 worden ook doorgaans veel voorkomende en georganiseerde misdrijven als prioriteit gesteld. Het Nationaal Veiligheidsplan 2003-2004 benadrukt wel dat het vaststellen van prioriteiten niet betekent dat de andere veiligheidsproblemen verwaarloosd mogen worden¹⁰, maar laat in het midden wat dit dan precies moet inhouden. Het Nationaal Veiligheidsplan 2004-2007 is iets duidelijker door te stellen dat inzake de niet-prioritaire fenomenen de politie zich in principe beperkt tot een kwaliteitsvolle reactieve afhandeling van de feiten¹¹. Aan de kwesties wat ‘kwaliteitsvol’ is en welke voorwaarden dienen vervuld te worden om ‘kwaliteitsvol’ te kunnen werken, wordt echter voorbijgegaan.

Het is dan ook wachten tot het Nationaal Veiligheidsplan 2008-2011 om voor de eerste maal het woordje “moord” of “doodslag” te zien verschijnen: *“Naast de hiervoor vermelde prioriteiten, zijn er ook andere belangrijke veiligheidsproblemen die een intensievere en meer kwaliteitsvolle benadering verdienen in het kader van de reguliere welzijns-, parket- en politiewerking. Het gaat hierbij, meer bepaald, om feiten als niet-georganiseerde zware geweldsmisdrijven -in het bijzonder moord en doodslag-, seksuele misdrijven -in het bijzonder verkrachting-, ontvoering, gijzeling ... en andere ernstige aantastingen van de fysieke integriteit.*

*Hoewel voormelde misdrijven zich in principe niet lenen tot een projectmatige aanpak d.m.v. jaarlijkse actieplannen, dient de afhandelingskwaliteit van dergelijke zware en voor de slachtoffers traumatiserende feiten, verbeterd en geüniformeerd te worden. Met het oog hierop zullen, in overleg met het College van procureurs-generaal, de politiediensten en alle andere betrokken actoren, algemene nationale richtlijnen en operationele draaiboeken worden opgesteld voor elk van de beoogde materies”*¹².

Dat de afhandelingskwaliteit, zeker van moordonderzoeken, adequaat dient te zijn, volgt overigens ook uit artikel 2 EVRM. Artikel 2 EVRM dat het recht op leven beschermt¹³, heeft

een teamleider die over de nodig geachte capaciteiten beschikt een kritieke succesfactor is bij een onderzoek. Zie N. SMITH en C. FLANAGAN, *The Effective Detective: Identifying the skills of an effective SIO*, Londen, Home Office, Police Research Series nr. 122, 68p.

⁹ Zie P. PONSAERS en L. MULKERS, *Politieonderzoekstechnieken, een praktijkoverzicht*, Antwerpen, Maklu, 2001, 151p. G. VAN HEES, P. PONSAERS en T. VANDER BEKEN, *Rechetemanagement. Sturen naar kwaliteitsvol opsporingswerk*, Antwerpen, Maklu, 2005, 364p. (dit laatste rapport werd opgesteld in opdracht van de Dienst voor het Strafrechtelijk Beleid).

¹⁰ Nationaal Veiligheidsplan 2003-2004, 17.

¹¹ Nationaal Veiligheidsplan 2004-2007, 9.

¹² Nationaal Veiligheidsplan 2008-2011, 8-9.

¹³ In de volgende bewoordingen:

namelijk over de jaren heen in de rechtspraak van het Europees Hof voor de rechten van de mens (EHRM) naast een inhoudelijke ook een procedurele invulling gekregen¹⁴. Deze evolutie – naast het gegeven van de horizontale werking of indirecte derdenwerking – brengt met zich mee dat ook wanneer een levensbeneming gebeurt door een particulier en niet door een Staat, deze laatste door het EHRM veroordeeld kan worden wegens een schending van artikel 2 EVRM, met name wanneer het onderzoek naar – *in casu* – een moord, ook al is die gepleegd door een particulier, niet effectief is doordat het niet voldoet aan de eisen die het EHRM vanuit artikel 2 EVRM ter zake stelt. Deze eisen kunnen in een aantal basisbeginselen samengevat worden. Voor de voorliggende zaak zijn in essentie de volgende krachtlijnen fundamenteel. Vooreerst is het zo dat opdat een onderzoek effectief zou zijn in de zin van het EVRM, dit prompt aangevat dient te worden en, afgewogen aan de eisen van de redelijkheid, een voorspoedig verloop dient te kennen. Ten tweede moet het onderzoek adequaat zijn in de zin dat het diepgaand en zorgvuldig moet zijn en moet kunnen leiden tot een beslissing over de oorzaak en de omstandigheden van het betrokken feit en tot de identificatie en de bestraffing van de verantwoordelijken. Deze invulling van de onderzoekseis van het EVRM houdt evenwel geenszins een resultaatsverbintenis in hoofde van de overheid in. Het EVRM eist ‘enkel’ dat in het kader van de bewijsvergaring de redelijk geachte onderzoekshandelingen gesteld worden: als blijkt dat de overheid, ondanks een grondige aanpak, er niet in geslaagd is de verantwoordelijken aan te wijzen, is er geen sprake van een schending van de procedurele verplichtingen die het EHRM de jongste jaren verbonden heeft aan – naast andere – artikel 2 EVRM.

Een aantal van de in het onderzoek naar de moord op Annick VAN UYTSEL vastgestelde gebreken kunnen, in de toekomst, ongetwijfeld verholpen worden wanneer er een gestandaardiseerd draaiboek voor dat soort onderzoeken opgesteld wordt, zoals voorzien in het Nationaal Veiligheidsplan 2008-2011. Uit ons onderzoek blijkt dat men daar inderdaad mee bezig is en dat dit in de loop van 2010 klaar zou moeten zijn. De precieze inhoud van dit draaiboek zoals het op dit moment in ontwerp bestaat, is ons niet bekend en werd met opzet ook niet opgevraagd teneinde te vermijden het verloop van het onderzoek lastens Ronald JANSSEN er – zelfs onbewust – aan af te toetsen.

De concrete aanbeveling is dan ook – hoogdringend – verder werk te maken van dit draaiboek en na te gaan of het tegemoetkomt aan de hiervoor opgesomde besluiten en de gedane aanbevelingen. Minstens zouden in een dergelijk draaiboek – of in een ander document met dezelfde finaliteit, met name het verbeteren van de afhandelingskwaliteit van moordonderzoeken – moeten aan bod komen: de afstapping, checklists, de structuur, het

“1. Het recht van een ieder op leven wordt beschermd door de wet. Niemand mag opzettelijk van het leven worden beroofd, behoudens door de tenuitvoerlegging van een gerechtelijk vonnis wegens een misdrijf waarvoor de wet in de doodstraf voorziet.

2. De beroving van het leven wordt niet geacht in strijd met dit artikel te zijn geschied ingeval zij het gevolg is van geweld, dat absoluut noodzakelijk is:

a. ter verdediging van wie dan ook tegen onrechtmatig geweld;

b. teneinde een rechtmatige arrestatie te bewerkstelligen of het ontsnappen van iemand, die op rechtmatige wijze is gedetineerd, te voorkomen;

c. teneinde in overeenstemming met de wet een oproer of opstand te onderdrukken”.

¹⁴ Zie in die zin recentelijk: G. PYL, *Politie & mensenrechten. De grondrechten in de politiepraktijk*, Brussel, Politeia, losbl., II/1/14-II/1/19.

leiderschap, de inbreng van misdrijfanalisten, het informatiemanagement en zeer concreet het omgaan met tips en het bewaren van horizontale overzichten tussen de resultaten van de verschillende onderzoeksverrichtingen en analyses en het rapporteren over en bijhouden van de onderzoeksverrichtingen.

Ook de principes van tegenspraak en 'review' moeten worden ingeschreven in dergelijke onderzoeken, evenals de benadering van de familieleden en verwanten van het slachtoffer, zowel tactisch als relationeel tijdens het verloop van het onderzoek.

Het realiseren van het draaiboek of andere richtlijnen is één aspect, het daadwerkelijk toezien op de toepassing ervan is een tweede. Aanbeveling is dan ook het opstellen van een actieplan dat moet verzekeren dat het draaiboek in de praktijk ook gebruikt wordt.

3. Verbeteren van het informatiebeheer en -systeem

Het onderzoek waarover in voorliggend verslag gerapporteerd wordt, heeft duidelijk gemaakt dat inzake het opstellen van informatierapporten (RIR's) en het DOS-formulier de bestaande (gedetailleerde) regels niet steeds nageleefd worden: deze niet-naleving wordt bovendien nooit vastgesteld vanwege het gebrek aan controleprocedures ter zake.

Aanbeveling is dat de nodige initiatieven genomen worden om de MFO-3 in de eenheden te operationaliseren en de rol en de verantwoordelijkheden van iedere betrokken partij/dienst te expliciteren. De implementatie hiervan moet bovendien worden verzekerd door middel van voldoende controleprocedures.

De exclusieve inzet, gedurende de ganse duur van het onderzoek, van een ervaren en voldoende groot team, samengesteld uit misdrijfanalisten en vatters, in combinatie met het gebruik van één performant en flexibel databeheersinstrument, dient garant te staan voor een goed datamanagement, wat impliceert dat 'alle' data correct, volledig, gestructureerd ingebracht en up-to-date gehouden worden.

Het is evenzeer van belang dat alle personen betrokken bij het onderzoek doordrongen zijn van het nut om alle informatie te centraliseren in één enkel beheersinstrument. Deze informatie dient steeds voor iedereen beschikbaar en raadpleegbaar te zijn.

Het komt het Vast Comité P voor dat moet worden nagegaan of op centraal niveau een dergelijke capaciteit en een performant beheersinstrument niet voorzien moeten worden om, indien nodig, aan de FGP's in dossiers als de zaak Annick VAN UYTSEL bijstand te kunnen leveren. Dit ontslaat de FGP's evenwel geenszins van hun verantwoordelijkheid om ook zelf te investeren in een efficiënte werking van de misdrijfanalyse.

Tevens wordt aanbevolen om toekomstgericht te investeren in een uniform performant en flexibel databeheersinstrument voor de misdrijfanalisten. Het centraliseren, inbrengen en blijvend 'up-to-date' houden van 'alle' informatie in één enkel performant en flexibel databeheersinstrument vergroot immers de kans om een misdadiger (tijdig) te identificeren.

4. Verbeteren van de kennis en kunde

Een onderzoek leiden is iets anders dan het stellen van een onderzoeksverrichting op het terrein. Hoewel sommige onderzoekers ongetwijfeld in staat zijn om beide rollen te vervullen, zijn beide taken toch onderscheiden en is de geschiktheid voor het ene van de betrokken personen misschien groter dan de geschiktheid voor het andere. Het spreekt voor zich dat met dit gegeven rekening dient te worden gehouden bij de samenstelling van een team en in het algemeen bij de aanduiding van een dossierbeheerder.

Tijdens het onderzoek waarover in dit verslag gerapporteerd wordt, werd vastgesteld dat er binnen de federale gerechtelijke politie een netwerk ‘moordonderzoek’ in plaats is gesteld waarin kennis en kunde uitgewisseld kunnen worden. Ook werden reeds opleidingssessies rond (onderzoeken inzake) zeden en moord georganiseerd. De vraag is of dit volstaat. De vrijblijvendheid van deelname aan deze sessies roept op zich en vanop afstand bekeken toch wel enige vraagtekens op. Zo bestaat er inzake ‘geweldbeheersing door politieambtenaren’ een ministeriële richtlijn¹⁵ waarin een minimum aantal uren (her-, bij-) scholing bepaald worden. Niets is evenwel uitdrukkelijk voorzien (lees ‘verplicht’) inzake het op peil houden van de (gerechtelijke) kennis en kunde noch qua onderzoeksverrichtingen noch qua leiderschapsaspecten en communicatievaardigheden in termen van dossierbeheerder en teamchef.

Tegelijkertijd werd vastgesteld dat in de recherschool tot op heden geen initiatieven werden genomen met betrekking tot opleidingen rond het beheer en de leiding van complexe onderzoeken. Bovendien bleek dat, bij een door deze school in 2009 uitgevoerde bevraging van de FGP’s naar hun opleidingsnaden, dit niet als een behoefte werd aangegeven. Huidig onderzoek legt echter dienaangaande toch een lacune bloot.

Aanbeveling is om het bestaande expertisenetwerk ‘moordonderzoek’ uit te breiden maar ook na te gaan welke opleidingsinitiatieven zich opdringen om er zeker van te zijn dat grootschalige onderzoeken en in het bijzonder moordonderzoeken gebeuren door daartoe adequaat gevormde en permanent bijgeschoolde onderzoekers en leidinggevendenden. De vraag dient in dit verband ook te worden gesteld of de nodige gespecialiseerde kennis in alle FGP’s – ook de kleinere – ontwikkeld en op peil gehouden kan worden, dan wel of ook hier een hooggespecialiseerde ondersteuning voorzien moet worden op het centrale niveau van de gerechtelijke politie.

Wij denken dat daarbij in het bijzonder aandacht besteed moet worden aan de afstemming op elkaar van de technische en de tactische recherche. In diverse criminaliteitsfenomenen, maar zeker in een moordonderzoek kan het belang van de forensische opsporing moeilijk onderschat worden. En hoewel alle betrokkenen er zich van bewust zijn dat de technisch wetenschappelijke component van een moordonderzoek belangrijk is, blijkt dat – alvast in dit onderzoeksteam – de mogelijkheden ervan bij de tactische onderzoekers nog vaak

¹⁵ Omzendbrief GPI48 van 17 maart 2006 betreffende de opleiding en training in geweldbeheersing voor de personeelsleden van het operationeel kader van de politiediensten, *BS* 14 april 2006. De training van de leden van het basis-, midden- en officierenkader die een operationele functie uitoefenen, bestaat uit ten minste vijf sessies, waarvan één besteed wordt aan de evaluatie, gelijkmatig gespreid over een door de bevoegde overheid te bepalen referentieperiode van twaalf maanden; een trainingssessie bestaat uit ten minste vier lesperioden per persoon (punt 2.3. GPI48).

onvoldoende bekend zijn. Dit geldt zowel inzake de technische mogelijkheden als inzake het verloop ervan en de afstemming van de diverse disciplines op elkaar bij onderzoek van eenzelfde overtuigingsstuk. Het verdient dan ook aanbeveling hierin te investeren.

5. Doorbreken van de “hegemonie” van de onderzoeker

Tijdens het onderzoek waarover hier gerapporteerd wordt, is meermaals aan bod gekomen dat de gerechtelijk directeur en de officieren die instaan voor ‘coördinatie en leiding’ zich louter faciliterend – waarbij ‘faciliterend’ eigenlijk nog ‘minder’ is dan ‘ondersteunend’ – opstellen¹⁶. De onderzoekers van hun kant zeggen ronduit geen enkele inmenging in ‘hun’ onderzoek te willen aanvaarden. Maar de dossierbeheerder/teamchefs dienen op hun beurt ook alles aan hun onderzoekers op ‘kousenvoeten’ te vragen en directieven worden blijkbaar niet aanvaard. Dat deze ingesteldheid geen goede vertrekbasis is om in een team te werken is voor de hand liggend. Belangrijker dan dat – en bijzonder verontrustend – is echter de feitelijke hegemonie van de onderzoeker over “zijn” onderzoek dat hij onder de leiding en het gezag van de gerechtelijke overheden voert en waartoe niemand enige toegang heeft en waarbij “niemand directief kan optreden”. Het is een feitelijke situatie die al langer gekend is en die in heel wat gevallen negatieve gevolgen heeft op de gevoerde strafonderzoeken. Deze toestand heeft overigens ook geen enkele wettelijke bestaansreden. Integendeel, artikel 8/6 Wet Politieambt stelt: *“(…) Zonder zich in te laten met het verloop van gerechtelijke onderzoeken, zorgen de bevoegde oversten van de gevorderde politie voor de coördinatie, verschaffen zij de nodige steun en controleren zij de vervulling van de opdrachten verricht ten gevolge van een vordering. Deze maatregelen worden, door tussenkomst van de overste van de gevorderde politie, ter kennis gebracht van de vorderende gerechtelijke overheden”*. Welnu, essentieel hierin is toch dat de ‘oversten’ controle verrichten op de vervulling van de opdrachten verricht ten gevolge van een vordering. Het is net deze kwaliteitscontrole waaraan het veelal schort in FGP’s en die overduidelijk afwezig was in het doorgelichte onderzoek.

Men kan zich, theoretisch, moeilijk indenken dat een procureur des Konings of een onderzoeksrechter zich zou verzetten tegen de inbreng van een coördinerend of leidinggevend officier.

De praktijk is evenwel dat onderzoeksrechters vaak slechts één gesprekspartner willen (de onderzoeksleider, de dossierbeheerder). Vaak vinden beiden elkaar – soms tegen de politieleiding in – die daarin berust.

Aanbeveling is om daar waar binnen een federale gerechtelijke politie coördinerende niveaus bestaan, de inhoud ervan zo duidelijk mogelijk te maken en dan wel zodanig dat onderzoeken niet alleen opgevolgd en gecoördineerd kunnen worden, maar ook gecontroleerd conform artikel 8/6 Wet Politieambt daar waar nodig en dit vanuit het hiërarchisch gezag binnen de politiedienst. Ook de verhouding tussen onderzoekers en leden van een gespecialiseerde afdeling van een van de centrale diensten moet vanuit dat oogpunt worden (her)bekeken. In dit verband kan, onder meer, worden verwezen naar aanbeveling 4.

¹⁶ Inzake de toepassing van de bijzondere opsporingsmethoden (BOM) is hun rol specifiek en ook wettelijk afgelijnd. In huidig onderzoek is dit evenwel niet relevant.

6. Verbeteren van de inzet van misdrijfanalisten

Voor zover het nog gezegd zou moeten worden, bestaat de bijdrage van misdrijfanalisten uit meer dan het maken van enkele tijds- of relatieschema's of een telefoonanalyse. Aanbevolen wordt na te gaan of de (meer)waarde die de analisten kunnen bieden wel voldoende gekend is bij onderzoekers en hun hiërarchie.

Daarnaast zijn er vandaag de dag ook andere analysevormen, zoals de specifieke profielanalyse en de toepassing van ViCLAS-analyse¹⁷. Een (betere) kennis van hun mogelijkheden zou ongetwijfeld misverstanden vermijden en de aanwending van deze technieken kunnen bevorderen.

Toegevoegd moet nog worden dat ViCLAS ook internationaal een belangrijke meerwaarde heeft, aangezien het ook gebruikt wordt in Nederland, Duitsland, Frankrijk, Zwitserland, Groot-Brittannië, Tsjechië, Oostenrijk en Ierland. Daardoor kan er op snelle manier informatie worden uitgewisseld.

De efficiëntie van het systeem lijkt buiten kijf te staan wanneer men weet dat er tussen 2003 en 2007 per jaar een tiental potentiële gelijkenissen werden geteld waarvan gemiddeld twee bevestigd. In 2008 werden 25 potentiële verbanden tussen verschillende misdrijven vastgesteld waarvan zeven bevestigd¹⁸. Actueel zijn in de ViCLAS-databank ongeveer 5000 feiten gevat waarvan er een 1600-tal onopgelost zijn¹⁹. Dit 'vatten' is meteen de zwakke schakel. Immers het systeem kan maar zijn waarde aantonen wanneer het ook gevoed wordt, zelfs al is dit een tijdrovende inspanning. En daar precies knelt het schoentje. Er is immers geen verplichting om gegevens in ViCLAS in te voeren. In 2006 stelde de toenmalige minister van Justitie daaromtrent: "*Het college van procureurs-generaal en ikzelf overwegen een dergelijke verplichting op te leggen*"²⁰. Een ontwerp-omzendbrief zou daaromtrent bestaan maar werd nog niet geofficialiseerd.

Het is aanbevolen om waar nodig de rol, de meerwaarde en de plaats van de operationele misdrijfanalist terug onder de aandacht te brengen, evenals 'nieuwe' producten zoals specifieke profielanalyse.

Deze inbreng van de operationele misdrijfanalist dient eveneens te worden opgenomen in het op te stellen draaiboek.

Specifiek wat ViCLAS betreft, dienen bijkomende inspanningen te gebeuren om de toegevoegde waarde die ViCLAS – en zijn analisten – kunnen bieden ten volle te benutten. Dit veronderstelt een afdwingbare richtlijn, een opleiding en informering van de onderzoekers

¹⁷ Het 'Violent Crime Linkage Analysis System' (ViCLAS) is een databank voor experts waarmee verbanden gelegd kunnen worden tussen misdrijven en pogingen waarvan het vermoedelijke motief van seksuele of gewelddadige aard is, met name extrafamiliale feiten van verkrachting, aanranding van de eerbaarheid, ontvoering van minderjarigen en feiten van moord met extreem geweld of seksuele motivatie. Deze databank werd in het begin van de jaren 1990 ontwikkeld door Canadese onderzoekers om samenhangende politionele informatie in deze materie te ontsluiten. In september 2003 werd ViCLAS in België geïnstalleerd.

¹⁸ X, "ViCLAS: allerlei nieuwigheden", *Infodoc* april 2009, (10) 11; *Vr. en Antw.* Kamer 2009-10, 22 maart 2010, 407 (Vr. nr. 186 L. DIERICK).

¹⁹ *Hand.* Senaat 2009-10, 21 januari 2010, vraag om uitleg van mevr. L. VAN ERMEN aan de minister van Justitie en aan de minister van Binnenlandse Zaken, nr. 4-1382.

²⁰ *Vr. en Antw.* Kamer 2005-06, 28 juni 2006, 11 (Vr. nr. 12226 O. MAINGAIN).

voor een juist gebruik van de vragenlijst en voldoende capaciteit op het niveau van de centrale dienst.

7. Opvolging van voormelde aanbevelingen

Als afsluiting ten slotte van onderhavig rapport, stelt het Comité P voor dat de uitvoering van voormelde aanbevelingen nauwkeurig opgevolgd zou worden en dat hierover geregeld verslag zou uitgebracht worden aan de minister van Justitie.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX